

cal education in more recent times, but which, thanks to its work on this production, was educated in the spirit of unanimity and authorial responsibility.

With the participation of scenographers Silva Buchvarova and Vasil Rokomanov, we created a materially ascetic but at the same time visually rich imagery. The visual idea behind the puppets was that they should be devoid of everything recalling old men-musketeers, their swords were their only weapons in the ever-changing modern world and at the same time the only means of preserving the ideal of their youth: men of the sword.

Thus, real swords were transformed into the young musketeers' puppets, while their tattered banners became royal vestments, palaces, taverns, ships and horses: the setting of their wild youth. And when at the end, cruel reality erases even these visual illusions, only one thing remains: love, sustained by "the arm of a friend ending in a sword".

The production won seven national and international prizes and was presented in a series of festivals in Bulgaria and abroad.

Thus, the methodology for creating productions for adults realized in the genres of romantic drama and melodrama, tragedy and tragicomedy, has been a fundamental factor in the

formation and artistic development of the troupes of the Plovdiv Puppet Theater (in the past) and of Theater Atelier 313 in Sofia (today), bringing together like-minded actors, co-authors and experimenters to form creative collectives with a distinctive artistic physiognomy and aesthetic platform.

Сцена от „Дон Кихот“, ДКТ–Пловдив, режисьор Петър Пашов

„Don Quixote“, State Puppet Theatre – Plovdiv, directed by Petar Pashov

This methodology was also included in certain acting and directing classes at NATFIZ Krustyu Sarafov, as well as in a series of qualifying seminars and educational courses outside the academy. ■

Translation by **Angela Rodel**

Размисли Върху едно безкрайно пътуване

Проф. Румен Рачев

Винаги съм възприемал кукленото изкуство като пътешествие из вселената на възможните други светове – на насекомите, на животните, на растенията, на странните куклени герои. Светове, изпълнени с противоречия и хармония. Пътешествие, в което пътуващият в един и същи момент е изследовател и репортер, който предава “на живо от мястото на събитията”.

Пътува духът на твореца върху крилата на творческото въображение, а тук, в командната зала на нашия реален свят, е останал разумът, който в своето величие е способен да анализира и синтезира получената информация от далечния свят и в същото време да селектира най-ярките, пестеливи и конкретни изразни средства, чрез които да изобрази живота на невидимия за неполетелите земни хора свят.

Живи ли са цветята, имат ли дух, разбират ли когато се отнасяме с обич към тях? Има теория, която твърди, че е така! И това твърдение е доказано чрез опити.

А дали не е същото с предметния, нежив свят? Не е ли органично свързана неживата и живата материя в единство и хармония, наречена всемирен живот?

Трептенията на неживата материя не са ли непозната за нас форма на живот? Има ли трептения, значи има енергия, а тя е синоним на духа. Какви качества трябва да притежава и възпитава в себе си творецът-кукленик, за да усети живота в неживата материя? Да го осмисли за себе си, да го разгадае и да го изобрази със средствата на изкуството, които са достъпни като понятност за хората, лишени от тази Божия гарба.

За да оухотвориш неживата материя, не е достатъчно да ѝ гадеш дух от своя, а да откриеш нейния. И е нужно да съпреживееш мигове на духовно сливане между теб (живия човек) и онова, което смятаме за неживо. Да заживееш в една паралелна действителност, в която логиката на твоето човешко светоусещане няма никакво значение. Където категориите "добро" и "зло" имат друга стойност. Където мотивите за живот и философията на този живот са различни от тези на нашия, човешкия, въпреки че го наподобяват. И човек трябва да носи безкрайно любопитство и радост от уникалната възможност да съпреживее нещо странно, абсурдно за

нашия свят, но истинско и вътрешно логично. Да се захранва полетът на творческото въображение от вероятния живот, от духа на неживата материя и да се изживее опиянението от този полет.

И няма прегели вселената на "възможните форми на живот". И няма край радостта от безкрая на това пътуване и опознаване, и духовен контакт с тези форми. И безкрайно е щастие да споделиш тази радост с хората.

И ако все пак има край, то той е нов начало – Бог.

*Честит рожден ден на списание "КуклАрт"!
Пожелавам творческо дълголетие!*

За пясъчните кофички

Елза Лалева

Най-послед! Списание за куклен театър! Място, гето искаш да се изкажеш и да бъдеш чути. Искам! За важните неща. Чакай, чакай, какво беше казал Кундера? Нося си го на едно омачкано листче, което всяка година прехвърлям от стария тефтер в новия. "Всички ние робуваме на една закостеняла представа за това, кое е важно, кое – не е, втренчили сме тревожни погледи във ВАЖНОТО, докато в това време зад гърба ни незначителното скришом води своята партизанска борба, която подмолно променя света и рано или късно изненадващо ще се нахвърли върху ни" ("Книга за смеха и забравата").

Значи така. Искам да се изкажа, ама не за важните неща, щото си ги знам – учила съм ги, внимавам да не ги забравя и т.н. Искам да бъда чути за незначителните!

Създава се един куклен спектакъл, в идеалния случай за чудо и приказ. В неидеалния – приличен спектакъл, който започва пълноценно живота си в гаден театър. Изпълнява мисията си да радва децата и родителите, да им внушава ценни поуки, да възпитава вкус и усет за изкуството. И как не – и автор, и художник, и композитор, и режисьор са се постарали професионално. Артистите играят, та се късат, и си обичат представлението. Но с времето то поовехтява и какво става с него? Какво какво? Преражда се – в друг театър, наблизко или надалеч

(то в България надалеч има ли?). Това се нарича "пренасяне на спектакъл". Ако материалната част на сценографията още я бива, пренасянето струва малко, щото всеки "секънд хенд" си е изгоден. Ако не – пренася се "решението", т.е. екипът си взема своето, без да калкулира (може би, не знам точно) стародавността на творческите си открития. Всъщност и думата "прераждане" не е точна, за какво раждане става дума, какви ти тук родилни мъки?

В друг град, в друг театър пиесата си се поставя като нова, но решението си е старото, само гето се натъкмява според новите артисти. Те пък всеотдайно оухотворяват новото старо, самовнушавайки си, че играят по-различно. Случвало ми се е да разпознавам в някои "римейкове" приспособленията на първоначалния актьорски състав до детайли! Чувала съм пре-пренесени интонации, напомнящи ми за колеги, които вече не са сред живите...

Не ви ли напомня всичко това на детската игра с пясък, когато детето с една кофичка прави много еднакви пясъчни формички? Мисля си как е възможно да се пренесе цялата конструкция на спектакъла плюс детайлите, години след създаването му, на ново място, и то с претенцията, че това си заслужава? Агса скука (първо). И второ, нали все пак изкуството се развива – сценографията, режисурата не стоят на едно място? Актьорската реф-

лексия се изменя с времето. Публиката – също. Що за матричарница се вихри със самомнение, че върховете са достигнати и трябва да се мултиплицират? Дали не правя комплимент някому?

Имам обяснение за себе си. Това е приспаният откривателски инстинкт. Не всички откриват, но важното е да се търси. Новото заглавие, новата тема, новото решение... Е, ама това си е риск, ровене, зацикляния и просветления, бачкане, несигурност... И ЩО?

През 1980 г. в София гастролира големият чешки режисьор Йозеф Крофта. Той заедно с прочутия си колега сценографа Петр Матасек постави пиесата "Продаденият смях" по романа на Джеймс Крюс. Прекрасен, модерен спектакъл, който развихри трупата на ЦКТ (тогава) и зашемети публиката. Крофта беше поставял този текст преди, но в София гоиде със свършено друго решение (включително сценографско). Двамата с Матасек се забавляваха да интерпретират ново темата за Фауст и това забавление и необвързаност към предишното решение бе най-кристалният професионализъм, който бях срещала. Висш пилотаж! Те ли, знаменитостите, не можеха да си пренесат старата концепция, и то от чужбина (чух, че била страхотна, но в съвсем друг ключ)? Ама не – нано! И ЩО?

Та проблемът с пренасянето на спектакли е една от онези ма-

